

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΚΟΡΜΟΥ

ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΗ ΓΡΑΠΤΗ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΑΣΚΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ (45΄)

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (70 μον.)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (30 μον.)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

I. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Δ. Σολωμός, Ελεύθεροι πολιορκημένοι, «Σχεδιάσμα Β': 2»

Ο Απρίλης με τον Έρωτα χορεύουν και γελούνε,
Κι όσ' άνθια βγαίνουν και καρποί τόσ' άρματα σε κλειούνε.

Λευκό βουνάκι πρόβατα κινούμενο βελάζει,
Και μες στη θάλασσα βαθιά ξαναπετιέται πάλι,
Κι ολόλευκο εσύσμιξε με τ' ουρανού τα κάλλη.
Και μες στης λίμνης τα νερά, όπ' έφθασε μ' ασπούδα,
Έπαιξε με τον ίσκιο της γαλάζια πεταλούδα,
Που ευώδιασε τον ύπνο της μέσα στον άγριο κρίνο·
Το σκουληκάκι βρίσκεται σ' ώρα γλυκιά κι εκείνο.
Μάγεμα η φύσις κι όνειρο στην ομορφιά και χάρη,
Η μαύρη πέτρα ολόχρυση και το ξερό χορτάρι·
Με χίλιες βρύσες χύνεται, με χίλιες γλώσσες κραίνει·
Όποιος πεθάνει σήμερα χίλιες φορές πεθαίνει.

Τρέμ' η ψυχή και ξαστοχά γλυκά τον εαυτό της.

Ερώτηση

B1.

α) Να τεκμηριώσετε την άποψη ότι η ομορφιά λειτουργεί ως πειρασμός στις ψυχές των πολιορκημένων, με αναφορά σε συγκεκριμένους στίχους, λαμβάνοντας υπόψη και το ιστορικό πλαίσιο του ποιήματος. **(6 μον.)**

β) Να προσδιορίσετε με ποια δύο εκφραστικά μέσα αποδίδεται στο πιο πάνω ποίημα η παρουσία των εχθρικών δυνάμεων γύρω από τους πολιορκημένους και να εξηγήσετε τη λειτουργία τους. **(6 μον.)**

II. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΜΕ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ρίμες Αγάπης», αρ. 64:

Εμίσειψα 'χ την Κύπρον, για να σβήσει
τ' αφτούμενον λαμπρόν που μ' εμπυρίζει·
ήρτα 'πού την Ανατολήν στην Δύσην,
να πάψει το λαμπρόν που με φλογίζει·
έφυγα 'χ τον εχθρόν μου, να σιγήσει

τες σαγιτιές που την καρδιάμ μου σκίζει
αμμ' όσα 'πό ξαυτόν της ξωμακρίζω
τόσον περίτου αξάφτω και βακρύζω.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

«Η Τρανταφυλλένη» (δημοτικό):

[...]

Άνταν να δεις τζαι τον παπάν τζαι βάλει πετρασήλιν,
ᾠσύψε, Τριανταφυλλένη μου, τζαι φίλα με στα ᾠείλη. 25

Άνταν να δεις τζαι παίρνουν με τέσσερα παλλικάρκα,
να δέρνεις το κορμάτζιν σου με δκυο μαύρα λιθάρκα.

Άνταν να δεις τζαι ρέσσουν με απού τον μαχαλλάν σου,
ξέβα κρυφά της μάνας σου τζαι τράβα τα μαλλιιά σου

τζαι πέτε τους πού τον παίρνετε τον ααπητικόν μου, 30
φέρτετε να τον θάψουμεν στο σπίτιν το δικόν μου,
να τον θωρώ κάχε πωρνόν να σβήννει το λαμπρόν μου.

Άνταν να δεις τζαι στήσουν με στις εκκλησιάς την πόρταν,
τότε να ρίξεις μιαν φωνήν να μαραθθούν τα χόρτα.

Άνταν να δεις τζαι στήσουν με στις εκκλησιάς την μέσην, 35
τότε να ρίξεις μιαν φωνήν ο κρέβατος να ππέσει.

Άνταν να δεις τζαι βάλουν με τρία σκαλιά στον άην,
τότες, Τρανταφυλλένη μου, ρίξε φωνήν μεάλην.

Ερώτηση

B2. α) Να εξηγήσετε πώς διαφοροποιείται το θέμα του έρωτα στο ποίημα αρ. 64 από τις *Ρίμες Αγάπης* και στο απόσπασμα από το δημοτικό τραγούδι «Η Τρανταφυλλένη», τεκμηριώνοντας με στίχους από τα δύο ποιήματα.

(6 μον.)

β) Να προσδιορίσετε με ποια κοινή ποιητική εικόνα αποδίδεται στα δύο ποιήματα η έντονη και βασανιστική ερωτική επιθυμία. Δικαιολογήστε.

(4 μον.)

III. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ο Διενής» (στ.1-19)

[...]

-Τρώτ', άρκοντες, τζαι πίννετε τζ' εγιώ να σας ξηούμαι. 50

Εις τον Αβράτην έβλεπα τώρα τριάντα γρόνους,
μήτε ᾠσυλλίν εδκιάλλαξεν, μήτε ᾠλιιονάτζιν·

έναν κοντόν, κοντούτσικον τζαι χαμηλοβρακάτον,
τσιμπίν αναρκοδόντικον τζαι μαυρομουστακάτον, 55

στην σέλλαν του μαυρούλλη μου 'κόμα χωρεί αλλόναν,
εις τον Αβράτην έτρεξεν τον μαύρον να δκιακλύσει·

τζείνος γλυκοᾠαιρέταν με, εγιώ ραβκιές τον λάμνω.
Τζ' επολογήθην τζ' είπεν μου με τα γλυτζά του ᾠείλη·

-Εις τες ραβκιές που μ' αχτυπάς, φαίνεσταί μου, νικώ σε. 60

Τρεις πιθαμές το σίερον, ξύλον όσον εκράτεν,
τζ' εψηλώσα το ᾠέριν μου, πως εννά τ' αχτυπήσω·

μιαν κονταρκάν μού ξαπολά 'πού κάτω στην μουσκάλην
τζ' εννιά παΐδκια μου 'κοψεν τζαι τρεις κρυφοτζεντήτες·

αν δεν πιστεύκετ' άρκοντες, ανούτε να τους δείτε
εμπάτε σίλιοι απ' ομπρός τζαι σίλιοι από πίσω,
σηκούτε την κουτάλαν μου, να δείτε την τομήν μου.
Μπαίννουσιν σίλιοι απ' ομπρός τζαι σίλιοι από πίσω,
σηκώνουν την κουτάλαν του, να δούσιν την τομήν του
τζαι 'πού τον πόνον τον πολλύν εξέην η ψυσή του.

65

Ερώτηση

B3. α) Το πιο πάνω ποίημα είναι δημοτικό τραγούδι. Να εντοπίσετε στο απόσπασμα δύο χαρακτηριστικά γνωρίσματα του είδους. Δικαιολογήστε με αναφορά σε συγκεκριμένους στίχους. **(4 μον.)**

β) Να εξηγήσετε πώς παρουσιάζεται η μορφή (εξωτερική εμφάνιση και χαρακτήρας) του Διγενή μέσα από την αφήγηση του Σαρακηνού. **(4 μον.)**

ΤΕΛΟΣ